

14. 8. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozhodčí smlouva se spotřebitelem ve světle novely ZRŘ

Rozhodčí řízení představuje jednu z možností řešení majetkových sporů nejen v České republice. V této formě řízení rozhoduje nezávislý a nestranný arbitr, kterého si strany zvolily v rozhodčí smlouvě a který je odlišný od státní moci. Jeho rozhodnutí (rozhodčí nález) je však stejně jako rozhodnutí soudu vynutitelné státní mocí, tj. je vykonatelným exekučním titulem. Oproti soudnímu řízení se vyznačuje rychlejším rozhodováním a je v současnosti často využíváno nejen v obchodněprávních vztazích mezi podnikateli, ale také ve vztazích se spotřebiteli. Tento článek se věnuje části jinak široké problematiky rozhodčího řízení, a to především rozhodčím smlouvám uzavíraným mezi podnikateli a spotřebiteli.

Rozhodčí řízení je v České republice upraveno zákonem č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“). Vývoj a směřování předpisů Evropské unie, judikatury Evropského soudního dvora a v návaznosti na ní i rozhodování českých soudů v oblasti ochrany spotřebitele si nedávno vynutily přijetí rozsáhlé novely ZRŘ, která byla publikována ve Sbírce zákonů pod č. 19/2012 a do účinnosti vstoupila dnem 1. dubna 2012. Tato novela klade vyšší nároky jak na rozhodce a samotné vedení rozhodčího řízení, tak i na podnikatelské subjekty, se kterými spotřebitel uzavírá smlouvu.

V první řadě již nelze platně uzavřít rozhodčí smlouvu jejím zahrnutím do obchodních podmínek, byť tvoří nedílnou součást spotřebitelské smlouvy. Rozhodčí smlouva musí být podle § 3 odst. 3 ZRŘ sjednána mezi stranami samostatně, tedy na samostatné listině, podepsaná oběma stranami za podmínek níže popsanych. Dříve se dovozovalo, že o samostatné sjednání rozhodčí smlouvy se jedná i pokud je toto sjednáno v rámci samotné spotřebitelské smlouvy, resp. do této smlouvy vtěleno s tím, že u této rozhodčí smlouvy zakomponované do textu spotřebitelské smlouvy jsou uvedeny podpisy stran nebo alespoň minimálně podpis spotřebitele. Nicméně dle textu důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona se za samostatné sjednání rozhodčí smlouvy považuje pouze její sjednání na samostatné listině, proto aby měl spotřebitel možnost výběru, jestli ji podepíše nebo nikoliv, a to relativně nezávisle na hlavní smlouvě. Nutno v této souvislosti podotknout, že navrhovaný text tohoto ustanovení byl schválen ve stejném znění, tudíž je možno usuzovat na úmysl zákonodárce stanovit nutnost samostatné listiny pro uzavření rozhodčí smlouvy pod sankcí neplatnosti.

Samotnému uzavření rozhodčí smlouvy musí podle nové úpravy předcházet vysvětlení, resp. **poučení spotřebitele ze strany podnikatele o následcích uzavření rozhodčí doložky**, o základech rozhodčího řízení, na kterých rozhodčí řízení stojí, rozdílech oproti řízení před soudem, a to **s dostatečným předstihem** tak, aby byl schopen všechny důsledky tohoto postupu náležitě

posoudit. Není však stanovena doba, kterou je možné za dostatečný předstih považovat, proto její délka bude zřejmě teprve předmětem výkladu rozhodovací praxe soudů. Za účelem předcházení sporů ohledně dostatečnosti délky „předstihu“ bychom doporučovali v textu rozhodčí smlouvy uvést prohlášení spotřebitele, že „byl v souladu s ustanovením § 3 odst. 4 ZRR v dostatečném předstihu informován o následcích uzavření této rozhodčí smlouvy“.

Nejzásadnější změnu však představují náležitosti, které musí rozhodčí smlouva se spotřebitelem obsahovat. Jedná se o informace, které musí být uvedeny pravdivě, přesně a úplně. Jsou vymezeny § 3 odst. 5 ZRR následovně:

1) **informace o rozhodci nebo stálém rozhodčím soudu:** z rozhodčí smlouvy musí být zjevné, který rozhodce bude spor rozhodovat, případně musí být přesně stanovený způsob, jak má být rozhodce (rozhodci) určen(i), přičemž rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v rozhodčím řádu (viz níže).

Kromě původních obecných požadavků byla nově zavedena nutnost bezúhonnosti rozhodce a jeho právnické vzdělání. Pro rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv **musí být rozhodce nově zapsán v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti**[1]. Rozhodce však nemusí splňovat podmínku zápisu do seznamu rozhodců po dobu 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti novely, tj. do konce září 2012.

Co se týče definice stálého rozhodčího soudu, jedná se pouze o rozhodčí soud zřízený přímo zákonem[2], jednotlivé právnické osoby, které zprostředkovávají rozhodčí řízení, stálým rozhodčím soudem nejsou.

2) **informace o způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení:** u této podmínky se rovněž výrazně projevila ochrana spotřebitele, kdy pokud jde o rozhodce ad hoc, již **nestačí uvést pouze odkaz na rozhodovací řád** zvoleného rozhodce, ale je nutné tento rozhodčí řád (pokud existuje[3]) **přiložit k rozhodčí smlouvě** jako jeho nedílnou součást nebo ho učinit součástí textu rozhodčí smlouvy.

3) **informace o odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání:** tato náležitost zcela odpovídá předcházejícímu bodu, kdy jsou tyto informace pravidelně zahrnuty v rozhodčích řádech.

4) **informace o místě konání rozhodčího řízení:** tímto zpravidla bývá sídlo rozhodce, které je součástí označení zvoleného rozhodce ze seznamu rozhodců. Nicméně z opatrnosti doporučujeme uvést v rozhodčí smlouvě konkrétní adresu, na které bude rozhodčí řízení probíhat, a to z důvodu, že pokud rozhodce bude určován orgánem právnické osoby, která zprostředkovává rozhodčí řízení, může se místo sídla této právnické osoby lišit od místa konání řízení podle připojeného rozhodčího řádu a rovněž od sídla určeného rozhodce uvedeného v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Budou tak beze sporu eliminovány pochybnosti o místě konání rozhodčího řízení.

5) **informace o způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli:** do účinnosti novely, tedy do 1. 4. 2012 bylo Nejvyšším soudem judikováno, že doručování rozhodčího nálezu nelze sjednat odlišně od úpravy obsažené v občanském soudním řádu. Nově však toto možné je, pokud to je sjednáno přímo v rozhodčí smlouvě, případně je to uvedené v rámci rozhodčího řádu připojeného k rozhodčí smlouvě (viz výše). V této souvislosti si dovoluujeme upozornit na skutečnost, že pouze řádně doručený rozhodčí nález může nabyt právní moci a vykonatelnosti. Způsob doručení rozhodčích nálezů podléhá přezkumu soudů ve vykonávacím řízení. Jestliže doručování není sjednáno shodně s občanským soudním řádem, je důležité mít tuto otázku v rozhodčí smlouvě řádně a úplně upravenou,

protože sankce nevykonatelnosti nálezů je zcela zásadní.

6) informaci o tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný: jedná se o poučení, že v případě nesplnění povinnosti stanovené rozhodčím nálezem v určené lhůtě je tento exekučním titulem a je možné domáhat se splnění povinnosti ve vykonávacím, resp. exekučním řízení.

Můžeme tedy shrnout, že jen rozhodčí smlouva uzavřená od účinnosti novely ZRŘ výše popsaným způsobem může být platná. Rozhodčí smlouvy uzavřené před 1 .4. 2012 se posuzují podle ZRŘ ve znění účinném v době uzavření smlouvy, tzn. že účinnost této novely nezpůsobuje automaticky neplatnost dřívějších rozhodčích smluv, které nesplňují všechny zmíněné náležitosti. Také platí, že rozhodčí řízení zahájená do 31. 3. 2012 se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

Co se týče samotného průběhu rozhodčího řízení je nutno uvést, že ve sporech ze spotřebitelských smluv rozhodce vždy musí zohlednit a aplikovat právní předpisy na ochranu spotřebitele. Otázka rozhodování podle zásad spravedlnosti v tomto typu sporů je v současné době v odborných kruzích bouřlivě diskutována.

Jelikož je rozhodčí řízení výlučně jednoinstanční, doručení rozhodčího nálezů stranám sporu nabývá tento právní moci. Jedinou možností obrany proti rozhodčímu nálezem je podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezem ve lhůtě 3 měsíců od jeho doručení[4]. V rámci rozšiřování ochrany spotřebitele byly nově zavedeny další zrušovací důvody, a to případy, (i) kdy spor ze spotřebitelské smlouvy byl rozhodcem rozhodován v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, anebo (ii) kdy rozhodčí smlouva neobsahovala výše popsané náležitosti podle ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ.

Podání návrhu na zrušení obecně nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezem, nicméně pokud tento návrh podává spotřebitel, **soud z úřední povinnosti vždy přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezem** (jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezem hrozila závažná újma nebo jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezem možné usuzovat, že je důvodný) a rozhodne o tom do 7 dnů od podání návrhu na zrušení. Po tuto dobu je vykonatelnost rozhodčího nálezem ze zákona odložena[5].

Návrh na zrušení rozhodčího nálezem však může být podán i ve vykonávacím řízení za podmínky, že byl povinným podán návrh na zastavení vykonávacího řízení, a to nově i z důvodů, které byly zavedeny jako zrušovací po doručení rozhodčího nálezem (viz výše).

Závěrem lze vzhledem k výše uvedenému jednoznačně konstatovat, že trend zvyšování ochrany spotřebitele, coby slabší strany smluvního vztahu, se výrazně projevil i v rozhodčím řízení. Je tedy velice důležité pro podnikatelské subjekty okamžitě reagovat na novou úpravu shora popsaným způsobem a předejít tak řešení problémů v důsledku neplatnosti rozhodčí smlouvy nebo nevykonatelnosti rozhodčího nálezem.

Mgr. Petr Novák,

advokát

Veronika Ivanová,
advokátní koncipientka

[Havel, Holásek & Partners s.r.o.](#)

advokátní kancelář

Týn 1049/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 895 911
Fax: +420 224 895 980

[1] K dispozici na [www >>> zde](#)

[2] V současnosti pouze Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR a burzovní rozhodčí soudy - Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno, Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a.s.

[3] Například na webových stránkách právnické osoby zprostředkovávající rozhodčí řízení

[4] Pokud se strany nedohodly na možnosti přezkumu rozhodčího nálezu podle § 27 ZRŘ, což se však u spotřebitelských smluv nevyskytuje

[5] Ustanovení § 32 ZRŘ

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](#)

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)